

בס"ד

חינוך לאור הפרשה

פרשת שופטים

אבא מחכה לך!

גיליון מס' 110 תש"פ

הרב יהונתן דדון

yd0527606276@gmail.com

חינוך לאור הפרשה/פרשת שופטים

אבא מחכה לך!

קול שקשוק הרכבת החל להדהד ממרחקים, והנה נראתה הרכבת במלוא הדרה, כשפעמוניה מצלצלים בקול. הממתנים הרבים בתחנת הרכבת בדרום סיביר הזדרזו לעלות על הרכבת, ביניהם גם בחור צעיר לימים, צנום למראה ובעל עיניים כבויות ומבט מושפל, שעלה והתיישב בסתמיות על הרכבת הטרנס-סיבירית, שמסלולה כעשרת אלפים קילומטרים, על פני שבוע ימים. הנער ישב על הכסא בחוסר מעש, אך לא נראה משועמם. הוא היה דרוך כל העת לקראת התחנה הבאה... מבטו הכבוי של הנער, התעורר מקפאונו בכל פעם שהתקרבו לתחנה. אז היה הנער מזדקף, רץ לחלון, נצמד לזגוגית ובוחן בעיון את התחנה, כמחפש יהלום יקר שאבד לו בה. לאחר שבחן וסרק את התחנה מכל צדדיה, ניכר עליו שהתאכזב והוא שב והתיישב בלאות תוך אנחה כבידה. אך ברגע שהרכבת שבה והתקרבה לתחנה הבאה – שב הנער והתייצב על יד החלון, הצמיד את עיניו, היטיב את משקפיו, וסרק גם אותה בקפידה. כשלא מצא את מבוקשו – שב ונאנח, והתיישב בתנועת יאוש... המחזה שב ונשנה יותר מעשר פעמים, והדבר הצית את סקרנותו של האדם המבוגר שישב ממש מאחורי הנער. 'מה הוא מחפש כל הזמן?' – היה מהרהר, 'הרי הכרוז מכריז לאן אנו מגיעים, מדוע עליו לקום ולחפש משהו כמחפש שלל רב? מה סיפורו של הצעיר התמהוני, שתחנה אחר תחנה, פעם אחר פעם, שב ורץ לחלון, מביט בעיון וסורק בעיון את התחנה?' כשנלאה למצוא תשובה בדמיונו,

וכשהסקרנות הכריעה אותנו, ניגש אל הנער הצעיר, שהופתע לגלות כי מישהו עוקב אחריו כבר יומיים ובוחן את התנהלותו המוזרה. מתוך שלא היה לו מה להפסיד, פתח הנער את פיו וחשף את התעלומה: 'היה זה לפני שנה בדיוק. הייתי צעיר חסר אחריות, וחיפשתי כמה פרוטות לקנות בהן מזון. כשלא מצאתי פרצתי לבית סמוך, אלא שבעל הבית - כך התברר - היה קצין משטרה, והוא הצליח לסדר לי עונש לשביעות רצונו: עד מהרה נשפטתי לשנת מאסר עם עבודות פרך בסיביר, וכשנודע הדבר בציבור - אמי לא שרדה את הבושה הנוראה, וברחה מהעיירה'... הנער נאנח. ניכר עליו שזהו הקטע הכאוב ביותר בסיפורו, הרבה יותר מהגניבה שעשה או העונש שנגזר עליו. העובדה כי אמו נאלצה להיפרד מביתה ומשכונתה ולברוח למקום אחר כי כולם הצביעו עליה: 'זו אמו של הגנב הנקלה!' - הייתה חמורה מכל, זה מה שקרע את לבו. הנער עצר קמעא, ומיד המשיך: 'לקראת סוף השנה הנוראה הזו במחנות העבודה הקפואים בסיביר, הבנתי שאין לי לאן לחזור... אמא נמלטה מהעיר, בני המשפחה ניתקו אתי כל קשר. אין לי מושג היכן הם, אין לי יכולת ליצור קשר עם אמי ולדעת היכן היא. מי יודע אם יש מישהו שרוצה בשובי, אולי כולם הפנו אליי עורף'... וכאן, הנער האומלל והשבור פרץ בבכי כמו ילד קטן: 'אתה מבין? אחרי הגניבה, המשפט, העונש הכבד ועבודות הפרך - מי יודע אם יש לי לאן לחזור, אם אמי רוצה בכלל לראות את פניי אחרי הבושה והקלון הנורא שהמטתי עליה! הייתי בחוסר אונים מוחלט, ולפני כשבועיים שלחתי לאמא מכתב עם אחד הסוהרים ששב למוסקבה, שהבטיח לי נאמנה כי יאתר את אמי ויעביר לה את המכתב. וכך כתבתי: 'אמא היקרה, אני מתבייש לפנות אלייך, אני יודע כמה רע עשיתי ללייבך, כמה גדולה הבושה... אמא, בעוד שבועיים אני משתחרר, אין לי מושג היכן את, איפה את מתגוררת, ואני חושש שאת בכלל לא

רוצה לראות אותי, אולי את כבר לא רואה אותי כבר יקירך... אבל
אם בכל זאת את רוצה שאשוב אלייך, אם בכל זאת את רוצה
שניפגש, אני חוזר ברכבת הטרנס סיבירית, היוצאת לדרכה ביום
פלוגי. המתיני לי בבקשה באחת מתחנות הרכבת, ותקשרי צעיק
צהוב לגג התחנה. אני אראה את הצעיק הצהוב על התחנה וארד
מהרכבת כדי לפגוש אותך, ואם לא אמצא צעיק כזה – אשאר על
הקרון עד תחנתו הסופית, ואשוב את כל הדרך בחזרה לסיביר...'
הנער קינח את דמעותיו, ושוב נשמע שקשוק הפעמון והוא הדדקף
ורץ לחלון. גם הפעם לא היה כל צעיק על התחנה, והוא נאנח שוב
ונתן דרור לדמעותיו בשנית. המבוגר החסון חש שגם עיניו
מתלחחות בדמעות, סיפורו האישי של הנער נגע ללבו, ומעתה –
גם הוא קם והדדקף בכל תחנה, מחפש בדאגה צעיק צהוב...
עברו עוד כמה שעות, ושוב נשמע קול שקשוק הפעמון. השניים
הדדקפו באותה מהירות, התקווה שפיעמה בהם שבה וניעורה.
כשהרכבת התקרבה לתחנה הבחינו כבר מרחוק במשהו צהוב
מנצנץ. הנער החל להחוויר, המבוגר שלידו טפח על שכמו, סייע לו
להסדיר את נשימתו. עיני שניהם נפערו בתדהמה, ומבטם שילב
הלם, הפתעה ואושר אינסופי כשראו את התחנה 'בתפארתה':
התחנה כולה, קורותיה וקירותיה, גדרותיה ומעקותיה, היו עטופים
בצעיפים צהובים מתנודדים ברוח. עשרות צעיפים צהובים תלו שם,
מפוזרים באי סדר, נושאים בשורה מרגשת. במרכז הצעיפים
הפזורים, עמדה אמו של הנער, עטופה בצעיק צהוב ופניה קורנות
באושר, וידיה אוחזות שלט גדול: 'ברוך הבא, בני היקר, התגעגעתי
אליך'... הנער ירד מהרכבת בצעדים רועדים מהתרגשות, ובכל
כוחו אץ לזרועותיו של אמו. עיני שניהם נטפו דמעות, ואז השיבה לו
אמו על מכתבו כדברים האלה: 'נכון בני יקירי, אתה צודק שהיה
מאוד לא נעים כל מה שקרה. אבל אתה הבן שלי, אתה ה-ב-ן

שלי!!! כמה התגעגעת אליך, כמה רציתי בשובך! מילאתי את כל התחנה בצעיפים צהובים, כדי שתדע שלמרות ההיסטוריה שערי לבי פתוחים עבורך, ועד כמה התגעגעת ורציתי בשובך אליי!

*

אבא מחכה לך!

שנה שלימה חלפה, היינו נתונים גם להשפעתו הרעה של היצר הרע, הרגשנו אסורים בכלא ניסיונותי. הוא עושה הכל להטעותנו ולהכשילנו, ב-11 החודשים שחלפו – הוא ניסה לכלוא אותנו במלתעותיו, לשלוט בנו ללא מיצרים. עכשיו אנו רואים את ראש השנה מתקרב, ליבנו מייחל לשוב לאבא שבשמים, להתקרב לאבא ולדבוק בו בכל לב... אך הפחד גדול, הדאגה וההתלבטות קשות מנשוא. האם יש לנו סיכוי? האם אבא שבשמים רוצה בשובנו אליו? אולי כל כך התרחקנו עד שאפסה כל תקווה, ואולי בכל זאת – אבא שבשמים מצפה לנו, מייחל שנשוב אליו, רוצה להושיט לנו יד? מגיע חודש אלו, חודש מצועף בצעיפים צהובים. אבא שבשמים עומד במרכזו, חודש שלם הוא מתקרב אלינו, מושיט יד. באמירה 'אני לדודי ודודי לי', טמונה הזמנה אישית מרגשת מאבא שבשמים: 'בניי היקרים! נכון, חלפה שנה לא הכי נעימה, נכון, ההיסטוריה לא משהו. ובכל זאת ולמרות הכל! איך שאתם ומי שאתם, דווקא בגלל שהתרחקתם ממני – געגועי גואים, דווקא בגלל איך שאתם נראים – אני חפץ עוד יותר בשובכם! עכשיו אני מחכה לכם בכליון עיניים, פותח את השער ומבקש את דופקי התשובה להיכנס בעדו, כי אני אביכם ואתם בניי האהובים!' כל מה שאנחנו צריכים, זה לנצל את התחנה הנוכחית. לרוץ לאבא שבשמים בתחנת ה'אלול', להבחין בצעיפים הצהובים הרבים שהוא מפזר בחודש הזה למלוא העין. למצוא את הדרך שלנו לשוב אליו, לחוש ולהפנים את אהבתו האיתנה אלינו. וככל שנדע שהוא אכן אוהב אותנו וחודש אלו נועד

כל כולו כדי להושיט לנו יד ולפתוח שער לדופקי התשובה - כך
נזכה להתקרב אליו ולדבוק בו, להיצמד אליו ולהתרפק עליו, כי
'דודי לי, ועליי תשוקתו!' (הרב אשר קובלסקי שליט"א)

*

חודש אלול - מרחב מוגן...

רמזים רבים ניתנו אודות שמו של חודש "אלול". ה"משנה ברורה"
מביא שני רמזים ידועים. האחד מפסוק בשיר השירים: "אני לדודי
ודודי לי" (שיר השירים ו, ג). ראשי התיבות של מילים אלו מרכיבים את
המילה "אלול", וסופי התיבות עולים למספר ארבעים, כנגד ארבעים
יום מראש חודש אלול עד יום הכיפורים - "כי באלו ארבעים יום
התשובה מקובלת להיות לבו קרוב אל דודו בתשובה, ואז דודו קרוב
לו לקבל תשובתו מאהבה" (משנה ברורה אורח חיים תקפ"א, א). רמז נוסף שמביא
המשנה ברורה הוא הפסוק: "ומל'ה' אלוקיך את לבבך ואת לבב
זרעך לאהבה את ה' אלוקיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיירך"
(דברים ל, ו). ראשי התיבות של המילים: "את לבבך ואת לבב" מרכיבים
את המילה "אלול", רמז לכך שבחודש אלול ה' מסייע ביד האדם
להסיר את ערלת לבבו ומסייעים בידו מן השמים על התשובה.
רמז נוסף המופיע בספרי הקדמונים הוא הפסוק: "איש לרעהו
ומתנות לאביונים" (אסתר ט, כ"ב), רמז לכך שבחודש אלול כדאי להרבות
במעשים טובים בין איש לרעהו, בחסדים ובצדקה, כדי לאסוף כמה
שיותר זכויות לקראת הדין בראש השנה. הנביא נחמיה בן חכליה
אמר לעולי בבל בראש השנה: "לכו איכלו משמנים ושתו ממתקים
ושילחו מנות לאין נכון לו, כי קדוש היום לאדוננו ואל תעצבו, כי
חדוות השם היא מעוזכם" (נחמיה ח'). בחודש אלול עלינו להתחזק בכל
העניינים שבין אדם לחברו.

נתמקד ברמז נוסף, הקשור באופן ישיר לפרשתנו - פרשת
שופטים. אחד העניינים המובאים בפרשתנו הוא דינו של אדם שהרג

את רעהו בשגגה ומבלי שימת לב. דינו של ההורג בשגגה הוא גלות אל עיר מקלט. כלומר, ה' ציווה את משה לבנות שש ערי מקלט ברחבי ארץ ישראל, כדי שכל מי שיהרוג נפש בשגגה, ינוס אל אחת מערי המקלט הללו. כל עוד ההורג נמצא בתחומי עיר המקלט, אין רשות לאיש לפגוע בו, אולם בדרך, לפני שהגיע לעיר מקלט, או לחילופין אם יצא ממנה, היה עליו לחשוש לחייו מפני גואל הדם – קרוב משפחה של ההרוג, שרשאי היה להרוג אותו. פרטי הדינים בעניין ערי מקלט רבים הם, ואין כאן המקום להרחיב בהם, אולם ניגע בנקודה הרלוונטית עבורנו לחודש זה. מצבו של מי שהרג אדם אחר בשגגה הוא לא פשוט. על אף שהוא לא חרג במודע מגבולות ההתנהגות הסבירה והרגילה, בכל זאת גרמו מעשיו לאובדן נפש. במקרה כזה, על אף העדר הודון והכוונה, מוטלת עדיין אחריות במידת מה על שכמו של ההורג והוא נענש – הוא גולה. שבט לוי – השבט ש"אחראי" על הרוחניות בעם, גר בערי המקלט. הלווים לימדו את כל הגולים שבאו בתחומם תורה, חכמה ודעת. השהות בעיר המקלט שנתה את חיי האדם הגולה אל תוכה מן הקצה אל הקצה. הוא למד שם כיצד לחיות באופן מפוכח וזהיר יותר בעיקר בכל ענייני הרוח והנשמה. פרשת הורג נפש בשגגה מופיעה במקום נוסף בתורה, ושם כתוב כך: "ואשר לא צדה והאלוקים אינה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה" (שמות כ"א, י"ג).

כיצד כל זה קשור לחודש אלול? בשם האר"י מובא, שהפסוק שהזכרנו: "ואשר לא צדה והאלוקים אינה לידו ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה", מרמז אף הוא על חודש אלול – "והאלוקים אינה לידו ושמתי לך" – ראשי תיבות אלול. לכאורה, ביחס לשלושת הפסוקים הראשונים מבינים אנו כיצד הם קשורים לחודש אלול, וכפי שראינו שהם מרמזים על יחסי קרבה מיוחדים בין הבורא לברואיו, על הסרת ערלת הלב וחיזוק בעניינים שבין אדם לחברו. אולם מה

הקשר בין מנוסת רוצח אל עיר מקלט לבין חודש אלו? ראיתי באחד מספרי המחשבה את ההסבר הבא: בכל פעם שאדם חוטא, הוא בעצם כביכול סוג של "הורג נפש". החטא ממעיט מ"קומת" האדם, מצר ומצמצם את כוחה של הנשמה. יכול להיות שאדם אפילו אינו מודע לכך שנשמתו נפגמת ממעשיו הלא טובים, והוא בעצם "שוגג", אבל עליו לדעת שיש מישהו שנפגע מאותה "חתיכה" שנשרה מה"עץ", עץ החיים. הנשמה נפגעת ונפגמת מכל חטא, ועל האדם לשאת באחריות על מעשיו. בראש השנה אדם מבקש מבורא עולם שיכתוב אותו ואת בני ביתו לשנה טובה. אולם בא "גואל הדם" – השטן, הוא מקטרג על האדם ודורש מהבורא שמאחר שהלה "שפך דם נשמתו", רוצה הוא ליטול נפשו במידה כנגד מידה. אי לכך, מעניק לנו הבורא אופציה של "עיר מקלט", זמן של "מקלט" רוחני אשר מי ש"בורח" אל תוכו ומנצל את הזמן כדי לחשוב יותר על עצמו, לשוב בתשובה ולהתחרט על מעשיו, ניצול מקטרוגי "גואל הדם". חודש אלו הוא מעין בריחה אל המרחב המוגן, בו יכולים אנו להסתתר מפני הסערות של חיינו ולערוך חשבון נפש אישי וכללי על ה"רצח הנשמתי" של יכולות שלא באו לידי ביטוי, על החמצות שהחמצנו בשנה החולפת ועל מעשים שפגמו באישיות שלנו. בחודש מיוחד זה יש לספוג את האווירה של המרחב המוגן של "עיר המקלט", וללמוד כיצד גוף ונשמה יכולים לחיות בהרמוניה מושלמת. כל עניינו של אלו הוא עיר מקלט, עיר שקולטת אותך במקום בו אתה נמצא. "והאלוקים אינה לידו" – "אינה" מלשון "אני". האלוקים אינה לידנו את חודש אלו כדי שנושב אל האני האמיתי שלנו. אל הנשמה. אדם שהרג בשגגה חשב אולי שאין לו עוד מקום – אולם השם ביצר לו מקום מיוחד. זהו כל סודה של תשובה – "ושמתי לך מקום אשר ינוס שמה". (הרב משה שיינפלד שליט"א)

*

מי אני באמת?

כשחודש אכול עוטה אותנו תחת כנפיו החמים, כל נשמה יהודית חשה ברעד קל של געגוע, בצאת נימי נפשה לשירת ערגה וכיסופין. החודש הזה מכניס את כולנו לאווירה אחרת, שוב אנו משתוקקים וכמהים לעזוב את כל מה שעוטה אותנו כל השנה, ולעשות צעד משמעותי של אהבה לקראת אבינו שבשמים. בחודש זה, כולנו מתחילים להרהר על השנה החולפת, לחשוב איך עברה עלינו, היכן הצלחנו והיכן חלילה נכשלנו, מה עבר עלינו כיאות ומה טעון שיפורה. וככל שההרהור הזה מעמיק – אנו מגלים עד כמה הרבה ממה שהכילה השנה החולפת היה שלא ברצוננו, כמה התבלבלנו, נכשלנו, ופעלנו בניגוד לשאיפותינו האמיתיות. ואז – עולה וגואה בנו הרצון לשוב לאבא שבשמים, למלא את רצוננו, לשפר את הקשר עמו, להעמיק את החיבור האמיץ שלנו אתו, להשיב את אהבתנו אליו כמקדם. אלא שהיצר הרע, לא נח גם עכשיו. הוא רואה את הרצון, את השיפור במעשים, את התשובה הכנה שלנו, ומיד הוא מתקיף ומטריד: 'מה קרה פתאום? וכי לא ידענו את מצבך בשנה האחרונה, למרות הבטחותיך באכול הקודם? באמת הגיוני בעיניך שמחכים לכל יהודי שעוטה על עצמו איצטלת אכול? וכי נראה לך שלא זוכרים שם את ההיסטוריה המפוקפקת מהשנים האחרונות? והרי הם יודעים בדיוק את האמת! עזוב, בלי הצגות בבקשה!'

אלא שבא הרה"ק בעל ה'שפת אמת' זי"ע בספרו (אכול תרמ"ד), וחושף את האמת: לא ולא! היצר מטעה את כולנו! חודש אכול הוא החודש האמיתי, בחודש הזה אנו נחשפים באמת, כמו שאנחנו! חודש אכול משקף נאמנה את דרכנו, את שאיפותינו, את חיינו הרצויים. בחודש הזה אנו נחשפים במלוא תפארתנו – כך אנו רוצים לחיות, הקשר עם אבינו שבשמים חשוב ויקר לנו, אנו מחוברים אליו בכל נימי נפשנו, אוהבים אותו ושמחים לעובדו בלב שלם.

זו האמת! 11 חודשים בשנה היצר משקיע כוחות כדי לבלבל ולהטעות. לפעמים הוא עלול להצליח במידה כזו או אחרת, אך אז זה לא אנחנו, זו לא מהותנו. זו ההטעיה של היצר שמתלבשת עלינו, זו הרמיה שלו שמתעללת בנו. המהות האמיתית הפנימית שלנו – נחשפת במלוא יפעתה והדרה בחודש אלול, כאלה אנחנו, יהודים של אלול! ואין מי שיודע זאת טוב יותר מאבינו שבשמים. ולכן הוא כה מצפה, כוסף ומייחל, מתי יבואו הימים הטובים של חודש אלול, מתי יבוא ונראה פניו בפנינו האמיתית, ללא מסיכות ותחפושות. מראשית השנה הוא יושב ומצפה, 'דודי לי ועליי תשוקתו!', הוא רוצה וממתין ומייחל מתי יבוא חודש זה, מתי יזכה לראות שוב את בניו אהוביו כפי שהם באמת!

הבה נשמח בחודש הזה, נשוש על ההזדמנות לשוב ולהיות מי שאנחנו באמת, לגלות את הפנימיות שלנו שהייתה חבויה ומוסתרת כל השנה. בחודש הזה יש לנו הזדמנות לחשוף ולבצע את רצונותינו הפנימיים העמוקים, 'לעשות רצונך אלוקי חפצתי', זו האמת, וזה מה שקורה עכשיו, ממש עכשיו!

הבה ננצל כל יום מהחודש הזה, נחפש במה נוכל להוסיף נדבך של קרבת ה'. עוד שיעור תורני, עוד התחזקות בלימוד התורה, בתפילה בציבור, בברכת המזון, במידות טובות ובשמירת העיניים. הבה נחפש את הנקודה בה נוכל להביע לפני אבינו שבשמים את געגועינו אליו, הבה נחפש את המקום בו נוכל לזעוק אליו: 'השיבנו ה' אליך ונשובה, כי אנו בניך ואתה אבינו!...'

*

לסיום:

בעוד כחודש ימים נעמוד ביום הדין לפני הקב"ה ונבקש ממנו לפתוח דף חדש... "שנה" מלשון "שינוי". שנה חדשה זה זמן של התחדשות, זמן של ניקוי, זמן של חשבון נפש ו"חישוב מסלול מחדש"... כולנו מבקשים ש"תכלה שנה וקללותיה" ו"תחל שנה וברכותיה". בימים אלו של תחילת שנת הלימודים, כל תלמיד רוצה שהרב החדש יסתכל עליו כעל דף חדש ונקי. ישנם תלמידים שממש זקוקים לזה, ומבט כזה יגרום להם לשינוי גדול. הם צריכים שנקבל אותם איך שהם, הם זקוקים ל"מקלט" ולהודמנות חדשה. אם ניתן להם את התחושה ש"תכלה שנה וקללותיה", בעזרת ה' נזכה לראות כיצד מתקיים בהם "תחל שנה וברכותיה".

שבת שלום!

העלון יוצא לאור
בסיוע תלמוד תורה
"נצח ישראל" בית שמש

לתגובות ולקבלת העלון במייל: yd0527606276@gmail.com